Valiokunnan lausunto TaVL 4/2019 vp– E 38/2019 vp

Talousvaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: EU:n LULUCF-asetuksen nojalla annettava rekisteriasetus sekä Suomen erillisjousto

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: EU:n LULUCF-asetuksen nojalla annettava rekisteriasetus sekä Suomen erillisjousto (E 38/2019 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- metsäneuvos Heikki Granholm, maa- ja metsätalousministeriö
- neuvotteleva virkamies Tuija Talsi, ympäristöministeriö
- erityisasiantuntija Emilie Yliheljo, työ- ja elinkeinoministeriö
- johtava asiantuntija Johanna Pakkala, Energiavirasto
- professori Jyri Seppälä, Suomen ympäristökeskus
- puheenjohtaja Markku Ollikainen, Suomen ilmastopaneeli

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

LULUCF-asetuksessa esitetään maankäytön laskentaa ja tilinpitoa koskevat sekä asetuksen vaatimusten toteutumista koskevat säännöt. Kunkin jäsenvaltion velvoitteena on varmistaa, että sen LULUCF-sektorilla ei ole laskennallisia nettopäästöjä asetuksessa säädettyjen laskentasääntöjen soveltamisen jälkeen ja joustomahdollisuudet huomioon ottaen. Jos jäsenvaltion LULUCF-sektorin laskennalliset päästöt ovat laskennallisia poistumia suuremmat, jäsenvaltio voi siirtää yksiköitä taakanjakosektorilta tai hankkia niitä toiselta jäsenvaltiolta LULUCF-tavoitteen saavuttamiseksi.11 ja 12 artikloissa määritellään yleisistä joustokeinoista LULUCF-asetuksen tavoitteen saavuttamiseksi. Suomen erillisjousto on sisällytetty osaksi 13 artiklaa, joka sisältää määräykset hoidetulle metsämaalle asetetusta jäsenvaltiokohtaisesta joustosta. 13 artiklan 4 kohdan mukaisesti Suomi saa kompensoida enintään 10 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia (Mt CO2 ekv.) edellyttäen, että se täyttää 13 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdissa luetellut edellytykset.

Valmis
5.1

EU:n päästökauppajärjestelmän ja taakanjaon rekisteritoiminnot on keskitetty Euroopan unionin rekisterijärjestelmään (jäljempänä unionin rekisteri). Rekisteri on unionin perustama ja ylläpitämä rekisteri, jolla pidetään täsmällisesti kirjaa päästökaupan ja taakanjaon päästöyksiköistä. Rekisteri toimii myös Kioton pöytäkirjan mukaisista päästöyksiköistä kirjaa pitävänä kansallisena rekisterinä.

Komissio on 12.3.2019 antanut delegoidun asetuksen (EU) 2019/1122 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/87/EY täydentämisestä unionin rekisterin toiminnan osalta, jolla on tarkoitus mukauttaa unionin rekisteriä neljättä (2021—2030) päästökauppakautta varten. Edellä mainittua rekisteriasetusta on täydennetty taakanjakoasetuksen edellyttämien muutosten johdosta kaudelle 2021—2030 komission 13.3.2019 antamalla delegoidulla asetuksella delegoidun asetuksen (EU) 2019/1122 muuttamisesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/842 mukaisen unionin rekisterin toiminnan osalta. Asetukset ovat astuneet voimaan 22.7.2019.

LULUCF-asetus (artikla 15) edellyttää muutoksia unionin rekisteriin, jotta voidaan laatia säännöt LULUCF-asetuksen mukaisten päästöjen ja poistumien määrän kirjaamisesta kussakin jäsenvaltiossa kunkin maankäyttöön liittyvän tilinpitoluokan osalta ja varmistamaan, että LULUCF-asetuksen 12 ja 13 artiklan mukaisten joustomahdollisuuksien käyttämisen osalta tehtävä tilinpito unionin rekisterin kautta on täsmällistä.

LULUCF-asetuksen edellyttämien muutosten johdosta komissio on 8. tammikuuta 2019 julkaissut luonnoksen komission delegoidusta asetuksesta rekisteriasetuksen muuttamiseksi.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Tarkastelun kohteena olevassa ehdotuksessa on kyse maankäytöstä, maankäytön muutoksesta ja metsätaloudesta aiheutuvia kasvihuonepäästöjä koskevan, ns. LULUCF-asetuksen toimeenpanoon liittyvästä komission delegoidusta säädöksestä. Asetus on osa järjestelmää, jolla maankäyttösektori sisällytetään EU:n ilmastopolitiikan kokonaisuuteen. Nyt käsiteltävä ehdotus on ns. rekisteriasetus, joka koskee päästöjen ja poistumien kirjaamista EU:n ylläpitämään rekisteriin ja LULUCF-asetuksen mukaisten joustomahdollisuuksien käyttämistä. Asiaan liittyy Suomea koskevan erillisjouston käyttö, jonka taustalla ovat Suomen maantieteelliset erityispiirteet ja asema runsasmetsäisimpänä jäsenvaltiona.

Talousvaliokunta on arvioinut asiaa erityisesti toimialansa näkökulmasta ottaen huomioon sekä asian taloudelliset vaikutukset että ilmasto- ja ympäristönäkökohdat. Talousvaliokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan ja korostaa, että Suomelle tärkeää taloudellista voimavaraa sääntelevä metsäpolitiikka sisältyy kansallisen päätösvallan piiriin. Nyt käsiteltävällä asialla on suoria vaikutuksia Suomen maankäyttösektorille. Mikäli maankäyttösektorista muodostuisi Suomelle päästölähde, Suomi joutuisi hankkimaan päästövähennysyksiköitä muilta mailta ja/tai vähentämään päästöjään lisätoimilla taakanjakosektorilla tai LULUCF-sektorilla. Tähän sisältyy lukuisia epävarmuustekijöitä, ja asian lopullisia kustannusvaikutuksia on vaikea arvioida.

Talousvaliokunta painottaa samalla sitoumusta toimia tavalla, jonka seurauksena Suomi on hiilineutraali vuonna 2035 ja hiilinegatiivinen nopeasti sen jälkeen. Suomen tavoitteena on EU:n pit-

kän aikavälin ilmastotoimien rakentaminen siten, että EU saavuttaa hiilineutraaliuden ennen vuotta 2050. Ilmastotavoitteet ja osaltaan myös nyt tarkasteltavaan sääntelyyn liittyvät epävarmuustekijät korostavat maankäyttösektorin toimien tarvetta. Metsäkatoa tulee vähentää ja metsien kasvua lisätä eri toimin. Metsäkadosta voi aiheutua pitkäaikaisia päästöjä ja päästölähteitä. Maankäyttösektorin ilmasto-ohjelman toimenpiteitä tulee arvioida vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden kannalta. Ohjauskeinoja ja kannustimia tulee kehittää metsien ja maaperän hiilinielujen vahvistamiseksi.

Talousvaliokunta korostaa ilmasto- ja metsäpolitiikan osalta myös kestävän talouden näkökulmaa. Ilmastonmuutokseen liittyvän talouden murroksen myötä on tärkeää tunnistaa erityisesti kiertotalouden mahdollisuudet ja vientipotentiaali sekä vahvistaa siirtymää kohti korkeamman jalostusarvon tuotteita. Talousvaliokunta pitää tärkeänä edistää myös puurakentamista ja pitkään hiiltä varastoivien puutuotteiden tutkimusta ja tuotekehitystä sekä metsäteollisuuden sivuvirtojen kestävää hyödyntämistä.

Talousvaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että kyseessä on komission delegoitu säädös, mikä rajoittaa jäsenvaltioiden vaikuttamismahdollisuutta säädöksen sisältöön. Tämä ei kuitenkaan poista tehokkaan, sääntelyn vaikutukset huomioon ottavan EU-vaikuttamisen merkitystä sekä nyt käsiteltävänä olevassa asiassa että jatkossa aihetta koskevan sääntelyn uudelleentarkastelun yhteydessä.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Talousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Valiokunnan lausunto TaVL 4/2019 vp

Helsingissä 17.10.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Juhana Vartiainen kok
varapuheenjohtaja Arto Pirttilahti kesk
jäsen Atte Harjanne vihr
jäsen Mari Holopainen vihr
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Eeva Kalli kesk
jäsen Pia Kauma kok
jäsen Riitta Mäkinen sd
jäsen Sakari Puisto ps
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Janne Sankelo kok
jäsen Hussein al-Taee sd
jäsen Veikko Vallin ps
jäsen Tuula Väätäinen sd
jäsen Johannes Yrttiaho vas
varajäsen Heikki Vestman kok
varajäsen Peter Östman kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Lauri Tenhunen

ERIÄVÄ MIELIPIDE

Perustelut

Suuri valiokunta on pyytänyt talousvaliokunnan lausuntoa koskien EU:n LULUCF-asetuksen nojalla annettavaa rekisteriasetusta ja Suomen erillisjoustoa (E-kirje E 38/2019 vp).

Lausunnossa, joka pääosin yhtyy maa- ja metsätalousministeriön perusmuistiossa ilmaistuun valtioneuvoston kantaan, kuvataan LULUCF-asetuksen käsittelyvaihe, Suomen neuvotteluasema ja tulkinta LULUCF-asetuksesta, ml. Suomen erillisjoustoista. Lausunto on huolella valmisteltu.

Lausunnossa nostetaan esille LULUCF-asetuksen ongelmakohtia. Arviohaarukka lisäkustannuksista, jotka Suomen valtiolle aiheutuisivat siitä, että komission tulkinta rekisteriasetukseen kirjatusta Suomen erillisjoustosta tulisi voimaan, on huomattavan suuri: 100 miljoonaa — 1 500 miljoonaa euroa kaudella 2021—2030.

LULUCF-asetuksen laskenta perustuu kunkin maan ilmoittamiin tietoihin ja sisältää piirteitä, jotka asettavat Suomen metsäisenä maana poikkeukselliseen asemaan. LULUCF-asetukseen liittyvät laskentamallit ovat erittäin monimutkaisia, ja niitä on muutettu kausittain.

Pääosin yhdymme lausunnossa todettuun. Katsomme, että Suomen neuvottelumandaatti tulee määritellä yksiselitteisesti, koska asian vaikutus valtiontaloudelle on potentiaalisesti merkittävä. Lisäksi katsomme, että Suomen kantaa LULUCF-asetuksen tulkintaan ei pidä sitoa sellaisiin tekijöihin, joilla ei ole tekemistä itse asian kanssa, kuten Suomen EU-puheenjohtajuuskauden hoitaminen. Suomen ei tule myöskään suostua siihen, että asiaan liittymättömät seikat, kuten komission vaihtumisen aiheuttama aikataulupaine, tahi joustopykälän tulkinnanvaraisuus johtavat siihen, että komission tulkinta Suomen erillisjouston suppeasta käytöstä päätyy rekisteriasetukseen.

Suomen tulee pitää kiinni siitä, että LULUCF-asetuksen neuvotteluissa sille räätälöity erillisjousto, 10 Mt CO_2 ekv. kaudelle 2021—2030, on käytettävissä kaikkien maankäytön muutoksesta ja maatalousmaan hoidosta aiheutuvien päästöjen kompensoimiseen.

Suomen tulee pitää kiinni aikaisemmasta linjauksesta, jotta julkistettava esitys delegoiduksi asetukseksi täyttää Suomen tavoitteet. Metsäpolitiikka tulee olla kansallisessa päätösvallassa.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme

että suuri valiokunta ottaa edellä olevat asiat huomioon eikä yhdy valtioneuvoston kantaan.

Valiokunnan lausunto TaVL 4/2019 vp
Eriävä mielipide

Helsingissä 17.10.2019

Peter Östman kd
Pia Kauma kok
Janne Sankelo kok
Heikki Vestman kok
Sakari Puisto ps
Minna Reijonen ps
Veikko Vallin ps